El örgüsü çorap

Vikipedi, özgür ansiklopedi

Bu maddenin veya maddenin bir bölümünün gelişebilmesi için alakalı konuda uzman kişilere gereksinim duyulmaktadır.
Konu hakkında uzman birini bulmaya yardımcı olarak ya da maddeye gerekli bilgileri ekleyerek Vikipedi'ye katkıda bulunabilirsiniz.

El örgüsü çorap, geleneksel yöntemlerle çoğu zaman yünden veya elverişli başka malzemelerden imal edilmiş iplerle elde örülen çoraplardır.

Sivas Çorabı

Farklı toplumlarda, özellikle Türk kültüründe ve Anadolu'da yünden örülen örneklerine sıklıkla rastlanmaktadır. Anadolu'da bazı yörelerde erkeklerin de çorap ördükleri bilinen bir durumdur.

İçindekiler

Tanım
Tarihçe
Kullanılan hammaddeler ve malzemeler
  Örgü tekniği
  Çorabın bölümleri
Anadolu'da
  Motifler
  Çorapla ilgili inanışlar
Kaynakça
Dipnotlar
Ayrıca bakınız
Dış bağlantılar

Tanım

"El örgüsü" kavramı genel olarak pamuk, yün, tiftik veya elyaftan elde edilen ipliklerin ilmekler halinde birbiri içerisinden geçirilmesiyle oluşturulan dokuyu ifade eder. Bunlardan en yaygın olanı şiş ile örmedir. Sadece çorap değil eldiven, lif, bere, hırka, diz bağı, patik gibi eşyalar da tekniği bilenler tarafından kolaylıkla üretilir.

"Çorap", insanlar tarafından ayaklara geçirilen, baldırın veya dizin farklı bölümlerine kadar da çıkabilen ve vücudun bu bölümlerini dış etkenlerden korumak, ayrıca giysiyi tamamlamak amacıyla kullanılan örgü

giyeceklerdir.[1]

Tarihçe

Çorap örücülüğünün tarihi MÖ. 8. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Orta Asya'da gerçekleştirilen arkeolojik kazılarda MÖ. 7. ve 8. yüzyıllarda Hun döneminden kalma Pazırık Kurganı'ndaki konç kısmı koçboynuzu motifleri ile süslü çoraplar bulunmuştur.[2] Ayrıca Anadolu'da ilk örneklerin keçe çorap olduğu tespit edilmiştir.[3]

Kullanılan hammaddeler ve malzemeler

Genellikle yün, tiftik veya pamuk bazen de ipekten yapılmış iplik gibi malzemelerden örülmektedir. Doğal boyalarla boyanan ya da boyanmayan iplik türleri mevcuttur, günümüzde sentetik iplikler de kullanılabilmektedir. Özetle hayvansal ve bitkisel lifler hammadeyi oluşturmaktadır.

Örgü tekniği

Araçsız örgü ve araçlı örgü olarak ikiye ayrılır. Araçlı örgü ise kendi içerisinde basit aletlerle ve makine ile yapılanlar şeklinde iki yönteme sahiptir. Geleneksel örme işlemi çoğunlukla şiş, tığ gibi basit araçlarla gerçekleştirilir. Bunun dışında iğne, mekik ve firkete örgülerine de rastlanır.

Çorabın bölümleri

El örgüsü bir çorapda; taban, topuk, burun, bileklik ve başlık bölümleri yer alır. Ayrıca çorabın uzunluğuna bağlı olarak konç bulunabilir.[4]

Anadolu'da

Anadolu'da rastlanan yaygın el sanatlarından birisi olan çorap örücülüğünde ortaya çıkan ürünler yöreden yöreye farklılıklar göstermektedir. Üzerinde yer alan desenler, örgü tekniği ve kullanılan araçlar, kullanım amacı, renkler yöresel olarak değişebilmekte hatta çeşitlilikler ortaya çıkmaktadır.

Renklerine ve niteliklerine göre ak çoraplar, kara çoraplar, alaca çoraplar, kınalı çoraplar, tüylü çoraplar ve nakışlı çoraplar olarak sınıflandırılabilirler. Tek şiş, iki şiş ya da beş şişle örülen çoraplar vardır.

Motifler

- Bitkisel motifler: Çiçek, yaprak, ağaç, meyve
- Figürlü motifler: İnsan, hayvan veya el, ayak, göz
- Nesneli motifler: Muska, kandil, küpe, ayna
- Geometrik motifler: Düz, çapraz, verev, zikzak çizgiler, üçgen, kare, altıgen vb. formlar

Çorapla ilgili inanışlar

Çorabın teki kaybolmuşsa evdeki evli veya nişanlıların ayrılacağına yorulur. Çorabın örgüsündeki olağandışı kopma ve atmalar (hele de eşlerin ikisinin de çoraplarının üzerinde yakın veya benzer yerlerde ise) evliler arasında geçimsizlik olacağına işarettir.

Kaynakça

- Geleneksel Türk El Sanatlarından Çorap Örücülüğü, Eskişehir Çifteler İlçesi Örneği (https://www.timad.com.tr/Content/Makale/5s-geleneksel-turk-el-sanatlarindan-corap-oruculugu-eskisehir-cifteler.pdf) 25 Ocak 2022 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20220125084534/https://www.timad.com.tr/Content/Makale/5s-geleneksel-turk-el-sanatlarindan-corap-oruculugu-eskisehir-cifteler.pdf)., Yrd.Doç.Dr. Esra VAROL, Doç.Dr. Nilay ERTÜRK
- Kırşehir Yöresi El Örgüsü Çorapları: Günümüz Örnekleri (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1135861) 9 Aralık 2020 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20201209172032/https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1135861)., Doç.Dr. Hande KILIÇARSLAN, Prof. Dr. Filiz N. ÖLMEZ, Prof. Dr. Sema ETİKAN, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 27, Haziran 2020 Cilt 22 Sayı 1 (25-39), DOI: 10.26468/trakyasobed.450060
- Kayseri El Örgü Çorapları Üzerine Etnografik Bir Araştırma (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/354528), Doç. Dr. Banu Hatice GÜRCÜM, Aslıhan ÇİFÇİ, AKADEMİK SANAT TASARIM VE BİLİM DERGİSİ; 2017(Yaz)
- Şarkışla'da Çorapçılık (https://archive.org/details/emin-kuzucular-dergi-yazilari/%C5%9Eark%C4%B1%C5%9Fla%20%C3%87orab%C4%B1/) - Emin Kuzucular, Sivas Folkloru, 1976 (Yün çorap tekniği üzerine ayrıntılı bir yazı)
- Türk El Sanatlarından El Örgüsü Çoraplar (https://erdem.gov.tr/tam-metin-pdf/933/tur) 25 Ocak 2022 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20220125071948/https://erdem.gov.tr/tam-metin-pdf/933/tur). - Doç.Dr. H. Örcün Barışta (Erdem, Yıl 1986, Cilt 2, Sayı 6, Sayfa: 867 - 882, 09/09/1986, Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları)
- İsmail ÖZTÜRK, 1998, "Geleneksel Türk El Sanatlarına Giriş", Ankara: Ürüm Yayınları.

Dipnotlar

1. ^ Akpınarlı, H. F. ve Ortaç, H. S. (2008, 27-30 Ekim). Sivas El Örgüsü Çorapların Motif ve Kompozisyon Özellikleri. Cumhuriyet Döneminde Sivas Sempozyumu Bildirileri, Sayfa: 639-654
2. ^ Diyarbekirli, N. (1972). Hun Sanatı. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Yayınları
3. ^ Akpınarlı, F. (1997). Geleneksel El Örgüsü Çoraplardan Çağdaş Yaklaşımlar. Türkiye’de El Sanatları Geleneği ve Çağdaş Sanatlar İçindeki Yeri Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları: 1861 HAGEM Yayınları: 237 Seminer-Kongre Bildirileri Dizisi: 51. Sayfa: 157
4. ^ Akpınarlı, H. F. ve Ortaç, H. S. (2008, 27-30 Ekim). Sivas El Örgüsü Çorapların Motif ve Kompozisyon Özellikleri. Cumhuriyet Döneminde Sivas Sempozyumu Bildirileri, Sayfa: 640

Ayrıca bakınız

- Hemşin çorabı
- Örgü

Dış bağlantılar

- Ağrı Yün Kazak ve Yün Çorapları (https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/agri/kulturatlasi/yun

-kazak-ve-yun-coraplar) 27 Ocak 2022 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20220127111031/https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/agri/kulturatlasi/yun-kazak-ve-yun-coraplar). (Türkiye Kültür Portalı)

- Hemşin Çorabı - Rize (https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/rize/nealinir/hemsin-corabi) 1 Eylül 2017 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20170901180709/https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/rize/nealinir/hemsin-corabi). (Türkiye Kültür Portalı)